

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1



Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).
Cover Photography	Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

BRNO (K. Ú. PŘÍZŘENICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Lány“, parc. č. 435. Starší doba železná. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: v ploše mezi body S-JTSK Y=-598247 X=-1167152, Y=-598243 X=-1167139, Y=-598266 X=-1167132 a Y=-598269 X=-1167145.

Během hloubení základových pasů rodinného domu a výkopu inženýrských sítí (říjen 2016 – srpen 2017) byla narušena kulturní vrstva a objekty z doby halštatské.

Výkopy pro podklad základové desky a samotné základové pásy sice nenarušily geologické podloží (spraš), které se v těchto místech nachází cca 80 cm pod úrovní terénu, ale zachytily patrně kulturní vrstvu/půdní horizont s roztroušeným archeologickým materiálem.

V další fázi archeologického výzkumu byly sledovány liniové výkopy pro inženýrské sítě a retenční nádrže. Vzhledem k hloubce sondy (1–1,2 m) již došlo k narušení samotných archeologických objektů (identifikováno celkem 6 situací). Ve všech případech šlo o sídlištní objekty (zásobní nebo blíže nespecifikované jámy). Protože nehrozilo další poškození a vzhledem k časovému harmonogramu stavby byly dokumentovány a vzorkovány pouze vzniklé profily. Podařilo se získat nepočetný archeologický materiál odpovídající rámcově době halštatské.

Zjištěné situace zcela jistě tvoří část již známého sídliště z tohoto období. Archeologické nálezy z trati „Lány“ jsou relativně hojné (místo je situované na pravobřežní terasu řeky Svratky; Kovárník 1997, 319).

Richard Bíško, Ivan Čižmář

Literatura

Kovárník, J. 1997: 10 let letecké archeologie na Moravě (a v bývalém Československu) 1983–1993. *Přehled výzkumů 1993–1994*, 311–342.

Resumé

Brno (Přízřenice Cadastre, Brno-město District), “Lány”. During the archaeological rescue research the Iron age settlement was excavated.

BŘESTEK (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

„Kozince“. Pozdní doba laténská. Depot. Průzkum detektorem kovů, záchraný výzkum.

V květnu 2017 byli pracovníci archeologického oddělení Slováckého muzea přivoláni k nálezům několika železných artefaktů, učiněnému pomocí detektoru kovů na katastru obce Břestek (okr. Uherské Hradiště). Archeologický nález byl objeven v lesní trati „Kozince“ nedaleko křížení lesních cest a silnice vedoucí ke hradu Buchlovu z hlavního tahu E50, zhruba 320 m severo-severozápadně od tamního Muzea lesnictví. Místo bylo po příjezdu archeologů podrobně prozkoumáno a nálezová situace náležitě zdokumentována a zaměřena. Ohlášený nález může být determinován jako depot železných artefaktů datovaný do pozdní doby laténské (LT C – LT D). Celkem byly nalezeny 4 předměty, které lze typologicky klasifikovat jako radlice (1 ks), nůž (1 ks) a sekera s obdélníkovitou tulejí (2 ks). Depot byl uložen v jámě o průměru cca 35 cm a max. hloubce 30 cm. Nálezy ležely u sebe na jedné hromadě. Jáma, v níž byl depot uložen, neobsahovala žádné větší kameny, které by svědčily o svrchním závalu či vyložení jámy. Ve spodní části výkopu se vyskytlo pouze několik ojedinělých uhlíků. Výplň byla tvořena šedohnědou písčitojilovitou půdou.

Učiněný nález představuje jeden z dalších dokladů deponování železných předmětů v okolí výšinných hradisek v pozdní době laténské na jihovýchodní Moravě (cf. Čižmář 2014). Nově objevený depot je totiž již čtvrtým v pořadí nacházejícím se v okolí hradiska Modla u Buchlovic, které je od místa nálezů vzdáleno 1,4 km.

Jaroslav Bartík

Literatura

Čižmář, I. 2014: Hortfunde von Eisengegenständen aus dem Burgwall „Modla“ bei Buchlovic (Bez. Uherské Hradiště). In: J. Čižmářová, N. Venclová, G. Březinová (eds.): *Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií*. Brno: Moravské zemské muzeum, 627–639.

Resumé

Břestek (Bez. Uherské Hradiště), „Kozince“. Spätlatènezeit. Depotfund. Lesefund mit Hilfe des Metalldetektors, Rettungsgrabung.

DAMBOŘICE (OKR. HODONÍN)

„Spálený“. Doba laténská. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1:10 000, list 24-43-24, je v prostoru stavby uvedena poloha „Spálený“; v souřadnicovém systému S-JTSK je místo nálezů dáno souřadnicemi: X= -577391.82; Y= -1179360.25.

V roce 2017 bylo na polykulturní lokalitě „Spálený“ v Dambořicích prozkoumáno celkem 19 pozemků, na kterých proběhly přípravné stavební práce nutné k výstavbě budoucích rodinných domů. Archeologicky pozitivní situace se pak objevily na osmi parcelách (viz oddíly Eneolit a Doba bronzová).

K poměrně překvapivému zjištění došlo na sklonku roku 2017 na parcele p. č. 544/172. Zde byla kompletně prozkoumána rozsáhlá zemnice, předběžně datovaná do období pozdního latěnu. Výplň objektu kromě obvyklého souboru keramiky obsahovala také drobné zlomky železných předmětů a zlatý statér. Tímto objevem tedy bylo pravěké osídlení zdejšího návrší chronologicky rozšířeno až do závěrečného období mladší doby železné.

Marek Lečbych

Resumé

Dambořice (Hodonín District), “Spálený”. A part of a late La Tène culture settlement was discovered during a rescue excavation in 2017. One sunken hut was excavated.

DOLOPLAZY (OKR. PROSTĚJOV)

„U hřiště“, parcela č. 74/22. Časná doba laténská (LT A), pozdní doba laténská (LT D). Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1:10000, list 24-42-03; polygon vymezený body 180:233, 183:236, 182:238, 179:234 mm od Z:J s. č.

Ve dnech 10. dubna až 11. května 2017 byl proveden záchranný archeologický výzkum při stavbě „Rozšíření sportovního areálu – SO 01, víceúčelové hřiště, k. ú. Doloplazy, okr. Prostějov“. Na dotčené ploše o výměře 860 m², situované při jižním okraji stávajícího fotbalového hřiště, bylo odkryto a zdokumentováno celkem 12 objektů, které významně rozšiřují naše dosavadní poznatky nejen o pravěkém a protohistorickém osídlení místa samotného (cf. Janásek 1954), ale dotýkají se i problematiky výrazně přesahující geografický region Prostějovska. Hned pět z odkrytých sídlištních jam poskytlo materiál náležející časné době laténské (LT A), v případě objektu K 502 dokonce včetně rekonstruovatelných keramických tvarů. Chronologicky mladšími jsou pak dvě nebývale rozměrné polozemnice přibližně obdélného tvaru se zaoblenými rohy a vnitřní kůlovou konstrukcí (objekty K 503 – obr. 2, a K 511), které zcela bezpečně náležejí Keltům oppidálního období. Právě početnou kolekci nálezů z výplně zemnice K 503 můžeme zcela po právu považovat

za kvalitativně vysoce nadstandardní. Vedle širokého spektra běžné užitkové keramiky najdeme i keramiku technickou, a to nejen hliněná závaží, ale i dyzny, fragmenty dyznových cihel či možné zlomky hliněných forem a dokonce nistěje železářských (?) výhňů, které odrážejí možné využití objektu jako kovárny a/nebo slévárny (k problematice zpracování železa a neželezných kovů v době laténské cf. Čižmář 1993, 413–414; Venclová a kol. ed. 2008, 64–75, dyznové cihly – obr. 36: 9–10). Pozornost zaujme i soubor kostěných a parohových nástrojů nebo předmětů ze železa. Chronologicky významným je zlomek hladkého náramku průřezu písmena D z hnědého skla (cf. obdobné exempláře skupiny 3a z oppida Staré Hradisko u Okluk, Venclová 2016) a především v moravských nálezech nepočtená bronzová spona typu Beltz, var. J, kterou klademe do LT D 1b, tj. mezi léta 120 až 80 před Kristem (např. Rieckhoff 2008, Abb. 3). V tomto kontextu jako jisté archaikum pak působí drobná stříbrná mince se stylizovaným vyobrazením jezdce na koni, obol typu Roseldorf-Němčice, var. Bi (cf. Kolníková 20012 182, Abb. 54: 812–819, 55: 820–834), která je časově poněkud starší a zjevně odráží polohu místa nálezů v blízkosti/v zázemí významného výrobního a obchodního centra, rozloženého asi 1,6 km směrem severovýchodním od místa výzkumu, v polohách „Kratiny“ a „Zadní dlátka“ na rozhraní katastrů Němčice nad Hanou a Víceměřice, okr. Prostějov (blíže např. Čižmář, Kolníková 2006), kde byl právě tento typ mincí též produkován. Tato důležitá lokalita keltské střední Evropy vznikla patrně již v době plochých keltských pohřebišť stupně LT B 2 a přetrvávala do stupně LT C 2, kdy však její nadregionální úlohu pozvolna přebírá známé oppidum na Starém Hradisku (např. Čižmář 2002), které najdeme asi 30 km směrem k severozápadu, tedy při západním okraji vlastní Hané. Význam objevu vůbec první pravděpodobné keltské kovárny/slévárny na Moravě, situované právě v blízkosti němčické aglomerace, tak ještě více podtrhuje její bezpečné datování až do oppidálního období.

Pavel Fojtík

Literatura

- Čižmář, M. 1993:** Keltská okupace Moravy (doba laténská). In: V. Podborský a kol.: *Pravěké dějiny Moravy*. Vlastivěda moravská. Země a lid. NŘ, svazek 3. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně.
- Čižmář, M. 2002:** *Keltské oppidum Staré Hradisko*. Archeologické památky střední Moravy 4. Olomouc: Archeologické centrum.
- Čižmář, M., Kolníková, E. 2006:** Němčice – obchodní a industriální centrum doby laténské na Moravě. *Archeologické rozhledy* LVIII, 261–283.